

نذر مادر بزرگ

مراسم شب اول محرم ناصریان، جزو روضه‌های قدیمی و شناخته‌شده قرقی است. همه محله و حتی روستاهای اطراف می‌دانند که پنجاه‌شصت‌ساله هست که این خانواده به استقبال محرم می‌روند. حاج ربیعلی هفتادساله می‌گوید که این روضه از دایی‌اش به اورسیده و مثل بیشتر مراسم‌های قدیم، یک‌نذر پشت آن است. او تعریف می‌کند: «مادر بزرگ خدایا مرز ما هر بچه‌ای را که به دنیایم آورد، بعد از مدت کوتاهی از بین می‌رفته است. شاید قریب به پنج‌شش بچه را همین‌طور بی‌دلیل از دست می‌داده. نذر می‌کنند که شب اول محرم روضه بخوانند و شام بدهند تا این مشکل برطرف شود. کسی برایشان تعریف نکرد که چند وقت بعد از این نذر، مشکلشان برطرف شد، ولی به لطف خدا و امام حسین (ع) بچه‌های بعدی که به دنیا آمدند، همه سالم ماندند و هیچ اتفاقی برایشان نیفتاد. بعدها دایی‌ام عهده‌دار این مراسم شد و خرج روضه را اومی‌داد؛ تا اینکه همان مشکل مادر بزرگم گریبان گیر مادر خودم شد. شش بچه به دنیا می‌آورد و همه‌شان می‌میرند. تصمیم می‌گیرند که چیزی نذر همین روضه بکنند تا حاجتشان را بگیرند. من می‌شوم هفتمین بچه بعد از آن شش تاایی که نیامده، به رحمت خدا رفتند. دایی‌ام قبل از فوتش وصیتی درباره این روضه که چه کسی و چگونه ادامه‌اش بدهد، نکرده بود. در نهایت من قبول کردم ادامه‌دهنده این مراسم قدیمی باشم.»

میراث‌دار روضه سنتی

روضه خوانی، سنتی بسیار قدیمی است که از روزگاری دور تا همین امروز در میان شیعیان رواج داشته است. مجلس عزاداری برای همه معصومان برپا می‌شده است و می‌شود، ولی بیش از همه، سوگواری برای امام حسین (ع) و شهیدای کربلا دل‌سوخته و سینه‌چاک دارد. روضه در معنای لغوی، باغ و گلزار و بهشت است و دلیل جا افتادن این نام در میان مردم برمی‌گردد به چیزی حدود ۵۰۰ سال پیش که ملاحسین واعظ کاشفی در کتاب «روضه‌الشهدا» درباره شهادت امام حسین (ع) و مصائب واقعه کربلا نوشت. از آنجایی که مداحان و منبری‌ها مرثیه‌هایشان را از روی این کتاب می‌خواندند، نام روضه و روضه خوانی در میان مردم جا افتاد و معروف شد. امروز در محله‌های قدیمی شهر مشهد هنوز تک‌توک مجالس روضه خوانی قدیمی و سنتی برپاست و خدا را شکر درگیر تجمیل و بعضی از ابداعات عجیب و غریب امروز نشده است؛ به همین دلیل هم هست که این مجالس حال و هوای دیگری دارند و خلوص و صفادر آن‌ها موج می‌زند. حاج ربیعلی ناصریان، میراث‌دار یکی از همین روضه خوانی‌های قدیمی در محله شهیدشهریاری، واقع در محدوده جمعیتی قرقی، است که از روز اول برپایی روضه‌اش در پنجاه‌شصت سال پیش، تا به امروز لطف امام حسین (ع) همیشه شامل حالش بوده است.

کاملان - قدیمی‌ها و ریش‌سفیدان یادمان داده‌اند که هر زمان گره کوری در زندگیمان افتاد و باز نشد، روضه امام حسین (ع) نذر کنیم تا حاجتمان برآورده شود. اصلاً برای همین است نام روضه با نام این امام مظلوم گره خورده است. شاید حدود سی‌چهار سال پیش یابیشتر، محرم که شروع می‌شد در هر محله‌ای از شهر مشهد، دست‌کم سه چهار مجلس روضه برپا می‌شد؛ بیشترشان هم روضه‌های قدیمی‌ای بودند که گذشتگان وصیت کرده بودند تا سینه‌به‌سینه منتقل شوند تا چراغشان خاموش نشود. اگر صاحبان آن‌ها خیلی دارا بودند، اوج‌پذیری‌شان می‌شد صبحانه با نان شیرمال و روز آخر هم آش رشته یا شله می‌دادند؛ آن‌هایی که نداشتند هم بدون اینکه خجالت بکشند به همان چای قناعت می‌کردند.

افسوس که خیلی وقت است دیگر خبری از این روضه‌های اصیل و سنتی خودمان نیست و چراغ خیلی از همین مجلس‌هایی که عمر بعضی‌شان تا صدسال هم می‌رسید، به بهانه‌های مختلف خاموش شده است. حالا جای این برنامه‌ها را مراسم‌هایی گرفته که از آسیب تجمیل‌گرایی در امان نمانده و هزینه‌های آن چنانی صرف برگزاری و پذیرایی و مداح‌های آن‌ها می‌شود.

حاج ربیعلی، میزبان مراسم قدیمی سوگواری بابا عجله حسین (ع) است

شب اول؛ روضه